

DOMSTOLENS DOM

10. juli 2003 *

I sag C-472/00 P,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Kreuzschitz og S. Meany, som befuldmægtigede, bistået af barrister N. Khan, og med valgt adresse i Luxembourg,

appellant,

angående appel af dom afsagt den 24. oktober 2000 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Tredje Udvidede Afdeling) i sag T-178/98, Fresh Marine mod Kommissionen (Sml. II, s. 3331), hvori der er nedlagt påstand om ophævelse af denne dom,

* Processprog: engelsk.

den anden part i appelsagen:

Fresh Marine Company A/S, Trondheim (Norge), ved advokats J.-F. Bellis og B. Servais, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger i første instans,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene J.-P. Puissechet, R. Schintgen og C.W.A. Timmermans samt dommerne C. Gulmann, D.A.O. Edward, A. La Pergola, V. Skouris, S. von Bahr, J.N. Cunha Rodrigues (refererende dommer) og A. Rosas,

generaladvokat: C. Stix-Hackl

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 17. september 2002,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 28. november 2002,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 29. december 2000 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af artikel 49 i EF-statutten for Domstolen iværksat appel af dom afsagt den 24. oktober 2000 af Retten i Første Instans i sag T-178/98, Fresh Marine mod Kommissionen (Sml. II, s. 3331, herefter »den appellerede dom«), hvorved Kommissionen blev dømt til at betale Fresh Marine Company A/S (herefter »Fresh Marine«), Trondheim (Norge), en erstatning på 431 000 norske kroner (NOK).

Retsforskrifter

- 2 Det hedder i artikel 8, stk. 10, i Rådets forordning (EF) nr. 384/96 af 22. december 1995 om beskyttelse mod dumpingimport fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab (EFT L 56, s. 1):

»Der kan efter konsultationer indføres en midlertidig told i overensstemmelse med artikel 7 på grundlag af de foreliggende oplysninger, hvis der er grund til at antage, at et tilsagn misligholdes, eller hvis der er tale om misligholdelse eller tilbagetrækning af et tilsagn, hvor den undersøgelse, der førte til afgivelsen af tilsagnet, ikke var fuldført.«

- 3 Artikel 13, stk. 10, i Rådets forordning (EF) nr. 2026/97 af 6. oktober 1997 om beskyttelse mod subsidieret indførsel fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab (EFT L 288, s. 1), bestemmer:

»Der kan efter konsultationer indføres en midlertidig told i overensstemmelse med artikel 12 på grundlag af de foreliggende oplysninger, hvis der er grund til at antage, at et tilsagn misligholdes, eller hvis der er tale om misligholdelse eller tilbagetrækning af et tilsagn, hvor den undersøgelse, der førte til afgivelsen af tilsagnet, ikke var fuldført.«

Twistens baggrund

- 4 Sagens baggrund er fremstillet som følger i den appellerede doms præmis 1-21:

»1 [Fresh Marine], der er et i 1992 stiftet norsk selskab, er specialiseret i salg af opdrættede atlantehavslaks.

2 Kommissionen fremsatte, efter at den i juli 1996 havde modtaget klager fra Scottish Salmon Growers' Association Ltd og Shetland Salmon Farmers' Association på vegne af deres medlemmer, den 31. august 1996 to særskilte

meddelelser, der blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, om indledning af en antidumpingprocedure og en antisubsidieprocedure vedrørende importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT C 253, s. 18 og 20).

- 3 Kommissionen [...] konkluderede [...], at det var nødvendigt at iværksætte endelige antidumping- og udligningsforanstaltninger [...].

- 4 Den 17. juni 1997 gav [Fresh Marine], der havde fået meddelelse om Kommissionens konklusioner, Kommissionen et tilsagn i overensstemmelse med artikel 8 i [...] forordning [...] nr. 384/96 [...], og artikel 10 i Rådets forordning (EF) nr. 3284/94 af 22. december 1994 om beskyttelse mod subsidieret indførsel fra lande, der ikke er medlemmer af Det Europæiske Fællesskab (EFT L 349, s. 22). [...]

- 5 Kommissionen godtog ved afgørelse 97/634/EF af 26. september 1997 om godtagelse af tilsagn i forbindelse med antidumping- og anti-subsidieprocedurerne vedrørende importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 267, s. 81) tilsagnene fra en række norske eksportører af disse varer, herunder [Fresh Marine]. [...]. [Fresh Marines] tilsagn trådte i kraft den 1. juli 1997.

- 6 Rådet vedtog samme dag forordning (EF) nr. 1890/97 om indførelse af en endelig antidumpingtold på importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 267, s. 1) og forordning (EF) nr. 1891/97 om indførelse af en endelig udligningstold på importen af opdrættede atlantehavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 267, s. 19). I henhold til artikel 1, stk. 2, i begge forordninger var importen til Fællesskabet af opdrættede

atlanterhavslaks med oprindelse i Norge, der var produceret af [Fresh Marine], fritaget for denne told på grund af, at Kommissionen havde godtaget [Fresh Marines] tilsagn.

- 7 Den 22. oktober 1997 tilsendte [Fresh Marine] Kommissionen en rapport, hvori var opregnet selskabets samlede eksport af opdrættede atlanterhavslaks til Fællesskabet i løbet af tredje kvartal 1997 (herefter »rapporten af oktober 1997«).

- 8 Den 16. december 1997 vedtog Kommissionen på grundlag af forordning nr. 384/96 og [...] forordning [...] nr. 2026/97 [...], forordning (EF) nr. 2529/97 om indførelse af en midlertidig antidumping- og udligningstold på importen af opdrættede atlanterhavslaks med oprindelse i Norge (EFT L 346, s. 63). I henhold til denne forordning blev importen til Fællesskabet af opdrættede atlanterhavslaks med oprindelse i Norge, der var produceret af [Fresh Marine], pålagt en midlertidig antidumpingtold [...] og en midlertidig udligningstold [...]. Denne forordning trådte i kraft den 18. december 1997. [...]

- 9 Ved skrivelse af 19. december 1997 oplyste Kommissionen [Fresh Marine] om de faktiske forhold [...] Kommissionen forklarede [Fresh Marine], at en gennemgang af oplysningerne i rapporten af oktober 1997 havde vist en gennemsnitspris for eksporten af rensede laks med hoved [...], der var lavere end den mindstepris, der var fastsat i tilsagnet af 17. juni 1997, hvilket førte Kommissionen til at antage, at [selskabet] ikke havde overholdt tilsagnet. [...]

- 10 Ved telefax af 22. december 1997 kritiserede [Fresh Marine] Kommissionen for at have forvansket rapporten af oktober 1997, idet den havde slettet en række linjer, der havde til formål at annullere linjer med fejlagtige oplysninger. [Fresh Marine] anmodede om — idet selskabet angav, at det siden forordning nr. 2529/97's ikrafttræden var ophørt med at eksportere til Fællesskabet, hvilket havde påført det betydelig skade — at sanktionerne mod [det] omgående blev ophævet.

11 Ved skrivelse af 5. januar 1998 afviste Kommissionen [Fresh Marines] beskyldninger. Kommissionen forklarede [Fresh Marine], at den havde besluttet at slette en række linjer i rapporten af oktober 1997, idet de indeholdt oplysninger om mængder eller værdier, der var sat minustegn foran, og som i mangel af en nærmere forklaring i rapporten ikke kunne sættes i forbindelse med tilsvarende fakturaer. Kommissionen tilføjede, at hvis [Fresh Marine] rettidigt tilsendte Kommissionen en korrekt rapport, der viste alle de af selskabet gennemførte salg, netto for kreditnotaer, i løbet af tredje kvartal 1997 til en gennemsnitspris, der var højere end mindsteprisen, ville Kommissionen overveje at ændre sin holdning. Kommissionen understregede ligeledes, at den ved forordning nr. 2529/97 iværksatte told var midlertidig, og oplyste, at [Fresh Marine] kunne fortsætte sin eksport til Fællesskabet ved at stille en passende garanti over for de pågældende medlemsstaters toldmyndigheder for salg, der gennemførtes i henhold til »DDP« -ordningen (»Delivered Duty Paid«, leveret med tolden betalt).

12 Den 6. januar 1998 tilsendte [Fresh Marine] Kommissionen en revideret udgave af rapporten af oktober 1997.

[...]

19 Ved skrivelse af 30. januar 1998 meddelte Kommissionen [Fresh Marine], at den nu var af den opfattelse, at [Fresh Marine] i det tredje kvartal 1997 havde overholdt den minimumsgennemsnitspris, der var fastsat i tilsagnet, for eksport af rensset laks med hoved, og at Kommissionen derfor ikke længere havde grund til at tro, at tilsagnet var blevet tilsidesat.

20 Ved skrivelse af 2. februar 1998 meddelte Kommissionen [Fresh Marine], at den havde til hensigt at foreslå Rådet, at der ikke blev pålagt endelig told, og at den midlertidige told, der var blevet indført ved forordning nr. 2529/97,

ikke skulle opretholdes. Kommissionen tilføjede, at de beløb, der var deponeret til dækning af den midlertidige told i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, i forordning nr. 384/96, ville blive frigivet, såfremt Rådet besluttede ikke helt eller delvist at opkræve dem endeligt.

- 21 Den 23. marts 1998 vedtog Kommissionen forordning (EF) nr. 651/98 om ændring af forordning nr. 1890/97, nr. 1891/97 og nr. 2529/97 og af afgørelse 97/634 (EFT L 88, s. 31). I henhold til forordning nr. 651/98 ophævedes den midlertidige antidumpingtold og udligningstold, der var blevet fastsat ved forordning nr. 2529/97, for så vidt angik importen af [Fresh Marines] varer (artikel 1, stk. 1). [Fresh Marines] tilsagn trådte i øvrigt på ny i kraft fra den 25. marts 1998 [...].«

Retsforhandlingerne ved Retten og den appellerede dom

- 5 Den 27. oktober 1998 anlagde Fresh Marine sag ved Retten med påstand om, at Kommissionen tilpligtedes at erstatte det tab, selskabet havde lidt efter vedtagelsen af de midlertidige foranstaltninger i forordning nr. 2529/97, med et beløb på i alt 2 115 000 NOK.
- 6 Kommissionen har nedlagt påstand principalt om sagens afvisning, subsidiært om frifindelse.
- 7 Efter at have fastslået, at sagen skulle antages til realitetsbehandling, bemærkede Retten i præmis 54 i den appellerede dom, at et ansvar for Fællesskabet uden for kontrakt forudsætter, at sagsøgeren beviser, at den adfærd, der lægges den berørte institution til last, har været retsstridig, at der reelt foreligger et tab, og at der er årsagssammenhæng mellem denne adfærd og det påståede tab.

8 Retten fastslog herom følgende:

»Den retsstridige adfærd, som Kommissionen kritiseres for at have udvist

[...]

57 Selv om Rådets og Kommissionens retsakter under en procedure med henblik på en eventuel vedtagelse af antidumpingforanstaltninger i princippet må betragtes som generelle retsakter, der bygger på et økonomisk-politisk valg, således at Fællesskabet kun ifalder ansvar på grund af sådanne retsakter, når der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret krænkelse af en højere retsregel til beskyttelse af private ([Rettens dom af 18.9.1995] Nölle mod Rådet og Kommissionen [sag T-167/94, Sml. II, s. 2589] [...] præmis 51, og den deri nævnte retspraksis), skal de særlige forhold i denne sag dog fremhæves. I denne sag er den pågældende skade angiveligt forårsaget af Kommissionens retsstridige adfærd i forbindelse med dens behandling af rapporten af oktober 1997, hvorved det skulle efterprøves, om [Fresh Marine] i tredje kvartal 1997 havde overholdt det tilsagn, hvis godtagelse bragte antidumping- og anti-subsidieundersøgelserne til ophør for [selskabets] vedkommende. Denne angiveligt retsstridige adfærd medførte, at Kommissionen fik den opfattelse, at [Fresh Marine] havde tilsidesat tilsagnet. Dette skete i forbindelse med en forvaltningshandling, der specifikt og udelukkende vedrørte [Fresh Marine]. Denne handling indebar ikke et økonomisk-politisk valg, og Kommissionen rådede kun over et yderst begrænset skøn, hvis den overhovedet kunne udøve et skøn.

58 Den formodede retsstridige adfærd fra Kommissionens side forårsagede ganske vist først den påståede skade fra det tidspunkt, hvor og på grund af, at den blev stadfæstet ved vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger over for

importen af [Fresh Marines] varer inden for rammerne af forordning nr. 2529/97. Kommissionen har imidlertid, i forhold til [Fresh Marine], i forordning nr. 2529/97 alene draget midlertidige konklusioner af sin gennemgang af ovennævnte rapport og navnlig af gennemsnitsprisniveauet for den eksport, som [selskabet] foretog i den periode, der var omfattet af denne rapport (jf. niende betragtning til forordning nr. 2529/97).

59 Det skal tilføjes, at forholdene i de sager, som gav anledning til de to domme, som Kommissionen har påberåbt sig i processkrifterne [...], og hvori Fællesskabets retsinstanser kvalificerede Rådets og Kommissionens retsakter vedrørende en antidumpingprocedure som generelle retsakter, der indebar et økonomisk-politisk valg, var helt anderledes end forholdene i den foreliggende sag. Sagsøgerne i disse sager ønskede nemlig — i modsætning til situationen i den foreliggende sag — at opnå erstatning for en skade, der var forårsaget af et økonomisk-politisk valg, der var truffet af fællesskabsmyndighederne inden for rammerne af deres kompetence til at udstede generelle retsakter.

60 I [dommen af 28.11.1989 i] sagen *Epicheiriseon Metalleftikon Viomichanikon ke Naftiliakon m.fl. mod Kommissionen og Rådet* [sag C-122/86, Sml. s. 3959] krævede sagsøgerne således erstatning for den skade, de påstod at have lidt som følge af Rådets beslutning om at afslutte en antidumpingprocedure og ikke at vedtage den af Kommissionen foreslåede forordning om indførelse af en endelig antidumpingtold på den pågældende import. I den sag, der gav anledning til [Rettens dom af 18.9.1995] *Nölle mod Rådet og Kommissionen* [sag T-167/94, Sml. II, s. 2589, præmis 51], krævede en importør i Fællesskabet erstatning for den skade, han angiveligt havde lidt som følge af Rådets vedtagelse af en forordning om indførelse af en endelig antidumpingtold og om endelig opkrævning af en midlertidigt opkrævet antidumpingtold, i et tilfælde hvor Domstolen havde kendt forordningen ugyldig på grund af de vilkår, hvorunder fællesskabsmyndighederne havde foretaget valget af referenceland med henblik på at fastsætte den normale værdi af de pågældende varer.

61 Det må konkluderes, at en ren tilsidesættelse af fællesskabsretten i denne sag vil være tilstrækkelig til, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontrakt (jf. [Domstolens] dom af 4.7.2000, Bergaderm og Goupil mod Kommissionen [sag C-352/98 P, Sml. I, s. 5291] præmis 44). Navnlig vil konstatering af en retsstridighed, som en almindeligt forsigtig og påpasselig forvaltning ikke ville have begået under tilsvarende omstændigheder, give mulighed for at konkludere, at institutionens adfærd har været et retsstridigt forhold af en sådan karakter, at Fællesskabet ifalder ansvar i henhold til [EF-]traktatens artikel 215 [(nu artikel 288 EF)].

62 Det skal derfor undersøges, om Kommissionen under den administrative efterprøvelse af [Fresh Marines] overholdelse af tilsagnet på grundlag af rapporten af oktober 1997 har gjort sig skyldig i et retsstridigt forhold, som en almindeligt forsigtig og påpasselig forvaltning ikke ville have begået under de samme omstændigheder.

[...]

75 Der er umiddelbart efter at have læst disse endelige tal i rapporten af oktober 1997 grundlag for at tro, at [Fresh Marine] havde overholdt sit tilsagn i den periode, der er omfattet af denne rapport. [...]

76 Selv om det må indrømmes, at specifikationerne i [Fresh Marines] tilsagn ikke giver mulighed for, at der kan være negative værdier i de kvartalsvise salgsrapporter, havde Kommissionen — i forhold til en rapport, der i første omgang g[av] anledning til at tro, at [selskabet] ha[vde] opfyldt sit tilsagn — ikke ret til, således som den har gjort i denne sag [...], ensidigt at ændre indholdet af denne rapport ved at slette de linjer, der indeholder negative værdier, og erstatte de endelige tal [...] med sin egen beregning, der blev foretaget på grundlag af den således ændrede rapport, af gennemsnitsprisen

for den af [Fresh Marine] gennemførte eksport i den pågældende periode uden hverken at forklare [selskabet] begrundelsen for, at Kommissionen så bort fra de nævnte endelige tal eller sikre sig i forhold til [selskabet], at de skete ændringer ikke satte pålideligheden af de oplysninger, der var fremlagt med henblik på efterprøvelsen af tilsagnets overholdelse, over styr. Kommissionen skulle, da den besluttede ikke at følge det umiddelbare indtryk, der følger af rapporten af oktober 1997, og som var gunstigt for [Fresh Marine], have udvist den nødvendige omhu ved en korrekt fortolkning af de tal i rapporten, som den byggede sin opfattelse på med hensyn til overensstemmelsen mellem [selskabets] adfærd og tilsagnet for den pågældende periode.

77 Kommissionen kan i denne forbindelse ikke påberåbe sig bestemmelserne i artikel 8, stk. 10, i forordning nr. 384/96 og artikel 13, stk. 10, i forordning nr. 2026/97.

78 Disse bestemmelser har til formål at give Kommissionen mulighed for, når den på grundlag af de foreliggende oplysninger har grund til at antage, at et tilsagn, som den oprindeligt har godtaget inden for rammerne af en antidumping- eller antisubsidieprocedure, er blevet misligholdt, i rette tid at træffe midlertidige foranstaltninger, der indføres for at beskytte fællesskabsindustriens interesser, under forbehold af en efterfølgende materiel undersøgelse med henblik på at fastslå, om der reelt har været tale om en tilsidesættelse af det pågældende tilsagn.

79 I denne sag skal det imidlertid fastslås, at rapporten af oktober 1997, navnlig de endelige tal, giver anledning til at antage, at [Fresh Marine] havde overholdt sit tilsagn [...].

80 Det var først efter, at Kommissionen på eget initiativ havde ændret denne rapport uden at sørge for at forhøre sig hos [Fresh Marine] om de mulige

følger af dette ensidige skridt for så vidt angår pålideligheden af de oplysninger, [selskabet] var fremkommet med, at Kommissionen konkluderede, at der tilsyneladende var tale om, at [det] havde tilsidesat tilsagnet. Det er åbenbart, at de således ændrede oplysninger i rapporten af oktober 1997 ikke kan anses for de oplysninger i henhold til de ovenfor i præmis 77 omtalte bestemmelser, som Kommissionen på dette tidspunkt havde haft til rådighed til støtte for dens opfattelse med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt [Fresh Marine] havde overholdt tilsagnet eller ikke.

[...]

82 Det skal derfor konkluderes, at Kommissionen ved gennemgangen af rapporten af oktober 1997 gjorde sig skyldig i et retsstridigt forhold, der ikke ville være begået af en almindeligt forsigtig og påpasselig forvaltning under tilsvarende omstændigheder.

[...]

84 Det skal imidlertid understreges, at [Fresh Marines] adfærd også er kritisabel.
[...]

[...]

89 Under hensyn til, at rapporten af oktober 1997 var tætskrevet, og til den manglende åbenlyse forbindelse mellem de fejlbehæftede linjer og de linjer, der indeholder negative værdier, og den uklare betydning af disse værdier,

skulle [Fresh Marine] af sig selv over for Kommissionen, da [selskabet] fremsendte rapporten, være fremkommet med de forklaringer, der var nødvendige for at forstå rapporten. [Fresh Marine] har ved at fremsende rapporten af oktober 1997 uden en eneste bemærkning hertil gjort sig skyldig i en forsømmelse, der, som det fremgår af den skrivelse af 5. januar 1998, som Kommissionen rettede til [selskabet], har givet anledning til tvivl hos Kommissionens ansatte [...]

[...]

91 Det skal således [...] konkluderes, at [Fresh Marine] og Kommissionen hver har begået en retsstridighed af lige stor betydning under efterprøvelsen af, hvorvidt [selskabet] havde overholdt sit tilsagn i tredje kvartal 1997 — ved afslutningen af hvilken Kommissionen konkluderede, at der tilsyneladende var sket en tilsidesættelse af dette tilsagn, og at det var nødvendigt at træffe midlertidige foranstaltninger over for import af [dets] varer i henhold til forordning nr. 2529/97. [Fresh Marine] har, idet selskabet har undladt af sig selv at vedlægge rapporten af oktober 1997 uomgængeligt nødvendige oplysninger for forståelsen af de negative værdier heri, udvist en forsømmelse, som en sædvanligt forsigtig og påpasselig erhvervsdrivende ikke ville have udvist. Selv når [Fresh Marines] retsstridige adfærd og de problemer, som denne adfærd har medført ved læsningen af den nævnte rapport, tages i betragtning, skal det fastslås, at Kommissionens reaktion, der bestod i ensidigt at ændre denne rapport, der dog gav anledning til umiddelbart at antage, at [selskabet] havde opfyldt tilsagnet i den pågældende periode, var af uforholdsmæssig karakter og dermed retsstridig, og at ingen omstændighed kan undskylde denne reaktion.

92 Såfremt den af [Fresh Marine] påståede skade må anses for bevist, eventuelt delvist, og såfremt det måtte fremgå, at der er årsagsforbindelse mellem denne skade og de faktiske forhold, der førte til indførelsen af midlertidige foranstaltninger vedrørende import af [selskabets] varer, hvilket der herefter skal

tages stilling til, skal det ved fastsættelsen af den erstatningspligt, der påhviler Kommissionen, tages i betragtning, at parterne hver for halvdelens vedkommende er delvist ansvarlige for disse forhold.

Den påståede skade og årsagsforbindelsen mellem skaden og Kommissionens fejlagtige adfærd

[...]

106 Hvad for det første angår indtægtstab i perioden mellem den 18. december 1997 og 25. marts 1998 bemærkes, at de oplysninger, som Kommissionen er fremkommet med vedrørende [Fresh Marines] eksport af opdrættede atlantehavslaks til Fællesskabet mellem juli 1997 og september 1998, viser, at [selskabets] eksport i den periode, der ca. omfatter medio december 1997 og ultimo marts 1998, fuldstændig ophørte. [...]

[...]

109 Det indtægtstab, som [Fresh Marine] har lidt på grund af indstillingen af selskabets eksport til Fællesskabet mellem den 18. december 1997 og den 25. marts 1998, skal bedømmes på denne baggrund. Indtægtstab skal anses for at svare til den fortjenstmargen, som [Fresh Marine] ville have opnået, hvis selskabet i denne periode havde fortsat sin eksport til Fællesskabet.

[...]

115 [Fresh Marines] indtægtstab kan således fastsættes til 292 000 NOK for perioden fra den 18. december 1997 til den 31. januar 1998, til 135 000 NOK for februar 1998 og til 150 000 NOK for perioden fra den 1. marts til den 25. marts 1998.

[...]

117 Det skal herefter efterprøves, om der er årsagsforbindelse mellem [Fresh Marines] forretningsmæssige skade [...] og Kommissionens retsstridige adfærd, der er stadfæstet ved forordning nr. 2529/97 [...]

118 Der er årsagsforbindelse efter traktatens artikel 215, stk. 2, når der er en direkte årsagsforbindelse mellem den fejl, der er begået af den pågældende institution, og det tab, der påberåbes, hvilken sammenhæng sagsøgeren skal bevise (jf. Rettens dom af 30.9.1998, sag T-149/96, Coldiretti m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 3841, præmis 101 og den deri nævnte retspraksis). Fællesskabet kan alene være ansvarligt for den skade, der er en tilstrækkelig direkte følge af den pågældende institutions retsstridige adfærd (jf. bl.a. Domstolens dom af 4.10.1979, forenede sager 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 og 45/79, Dumortier Frères m.fl. mod Rådet, Sml. s. 3091, præmis 21, Rettens dom af 18.9.1995, sag T-168/94, Blackspur m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2627, præmis 52, og [af 29.10.1998] TEAM mod Kommissionen [sag T-13/96, Sml. II, s. 4073], præmis 68).

119 I denne sag fremgår det [...], at den periode, hvori [Fresh Marine] indstillede sin eksport til Fællesskabet, falder sammen med den periode, hvor de midlertidige foranstaltninger i henhold til forordning nr. 2529/97 fandt

anvendelse på importen af [Fresh Marines] varer. Et sådant forhold skal fortolkes således, at der er årsagsforbindelse mellem dels de retsstridige forhold, som særligt Kommissionen har begået, og som ligger bag indførelsen af disse midlertidige foranstaltninger, dels [Fresh Marines] indtægtstab.

- 120 Det kan ikke nægtes, at [Fresh Marine], såfremt der ikke havde været sådanne retsstridige forhold og de heraf følgende midlertidige foranstaltninger, kunne have fortsat sin eksport til Fællesskabet i overensstemmelse med vilkårene i tilsagnet. [Fresh Marine] ville således ikke have lidt noget indtægtstab på fællesskabsmarkedet. Kommissionens retsstridige adfærd ved gennemgangen af rapporten af oktober 1997, der blev stadfæstet ved forordning nr. 2529/97, står dermed i årsagsforbindelse i henhold til den ovenfor i præmis 118 omtalte retspraksis med det af [Fresh Marine] lidtte forretningsmæssige tab.
- 121 [...] Det skal i denne forbindelse efterprøves, om [Fresh Marine], således som det kræves i retspraksis, har udvist rimelig omhu i sit forsøg på at begrænse skadens omfang, hvilket Kommissionen har bestridt (jf. Domstolens dom af 19.5.1992, forenede sager C-104/89 og C-37/90, Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 3061, præmis 33, af 5.3.1996, forenede sager C-46/93 og C-48/93, Brasserie du pêcheur og Factortame, Sml. I, s. 1029, præmis 85, og af 16.3.2000, sag C-284/98 P, Parlamentet mod Bieber, Sml. I, s. 1527, præmis 57).
- 122 Kommissionen har i det væsentlige under hensyn til, at den ved forordning nr. 2529/97 indførte told var midlertidig, gjort gældende, at [Fresh Marine] kunne have fortsat sin eksport til Fællesskabet til uændrede priser mod en beskeden udgift til oprettelse af en bankgaranti.

[...]

- 124 Selv hvis det antages, at [Fresh Marine], der ikke har bestridt Kommissionens angivelser hvad angår udgifterne til en sådan bankgaranti, havde opnået en sådan garanti, skal det dog fastslås, at selskabet ville udsætte sig for en usædvanlig stor forretningsmæssig risiko, der overskrider det risikoniveau, der er forbundet med enhver forretningsmæssig aktivitet, ved at eksportere til Fællesskabet i den periode, hvori forordning nr. 2520/97 fandt anvendelse på importen af selskabets varer. Såfremt [Fresh Marine], når bankgarantien var oprettet, besluttede, således som Kommissionen har foreslået, at eksportere til Fællesskabet til uændrede priser, uden at disse priser, der blev afkrævet kunderne i Fællesskabet, afspejlede den midlertidige told, ville selskabet risikere selv at skulle bære udgifterne til denne told i det tilfælde, at den blev endeligt opkrævet. Da [Fresh Marine] ikke på dette tidspunkt kunne forudse, om dette ville blive tilfældet, havde selskabet ikke andre muligheder end at forhøje sine eksportpriser med beløb svarende til den midlertidige told. Under hensyn til bl.a. konkurrencen fra de virksomheder i Fællesskabet, der sælger laks, og til de talrige norske eksportører, der i den pågældende periode kunne fortsætte deres salg på fællesskabsmarkedet i henhold til deres tilsagn, kunne [Fresh Marine] med rimelighed antage, at selskabet ikke havde nogen chance for at afsætte sine varer på markedet i denne periode.
- 125 På baggrund af disse omstændigheder kan det forhold, at [Fresh Marine] ikke forsøgte at eksportere sine varer til Fællesskabet i den pågældende periode, ikke anses for en tilsidesættelse af den forpligtelse, der fremgår af den ovenfor i præmis 121 omtalte retspraksis, til at bevise, at der er udvist den nødvendige omhu for at begrænse skadens omfang.

[...]

- 131 Det må derimod ved læsningen af [...] skrivelser af 30. januar og 2. februar 1998 [...] fastslås, at Kommissionen ikke har truffet de nødvendige og effektive foranstaltninger, som det påhviler skadevolder at træffe, når der,

som i denne sag, fortsat voldes skade (jf. i denne retning dommen i sagen Parlamentet mod Bieber, præmis 57), for at begrænse det tab, som Kommissionens retsstridige adfærd ved efterprøvelsen af [Fresh Marines] overholdelse af tilsagnet havde medvirket til at forårsage.

- 132 Det fremgår således af sagsakterne, at Kommissionen efter de forklaringer, som [Fresh Marine] fremkom med i begyndelsen af januar 1998 [...], og af kontrollen på [selskabets] hjemsted i slutningen af samme måned [...], at Kommissionen var blevet overbevist om — i det mindste fra den 30. januar 1998, som det fremgår af dens skrivelse af samme dag — at [selskabet] havde overholdt sit tilsagn i tredje kvartal 1997. Kommissionen, der efter dens egen opfattelse [...], og som det i øvrigt er bevist gennem det forhold, at forordning nr. 651/98 blevet vedtaget af Kommissionen, var enekompetent til i denne sag at ophæve de midlertidige foranstaltninger, der var indført ved forordning nr. 2529/97 vedrørende importen af [Fresh Marines] varer, ventede imidlertid, uden at der ses at være nogen grund hertil, indtil den 25. marts 1998 med ved forordning nr. 651/98 at give [selskabet] den formelle retlige forsikring, som Kommissionen kunne have givet [det] i slutningen af januar 1998. Selv om Kommissionen selv ved ovennævnte undersøgelse på [Fresh Marines] hjemsted havde kunnet gøre sig bekendt med den betydelige forretningsmæssige skade, som [selskabet] havde lidt på grund af disse midlertidige foranstaltninger [...], opretholdt den uden grund i sin skrivelse af 2. februar 1998 tvivlen om det endelige udfald af den midlertidige told, der var fastsat ved forordning nr. 2529/97. Kommissionen forhindrede således [Fresh Marine] i at genoptage selskabets forretningsmæssige aktivitet på fællesskabsmarkedet.

[...]

- 134 Kommissionen skal anses for eneansvarlig for [Fresh Marines] indtægtstab, i det mindste fra ultimo januar 1998, idet Kommissionen på denne måde afholdt sig fra at træffe de foranstaltninger, der påvilede den fra det

tidspunkt, hvor de retsstridige forhold, der lå bag indførelsen af midlertidige foranstaltninger over for importen af [selskabets] varer, blev endelig berigtiget.

135 Det skal således konkluderes, at mens [Fresh Marine] — som det følger af den begrundelse, der er redegjort for ovenfor i præmis 73-92 — i samme omfang som Kommissionen har medvirket til, at den forretningsmæssige skade er opstået, er det derimod alene Kommissionen, der efter ultimo januar 1998 ikke har udvist den nødvendige omhu, idet den, selv om de oplysninger, den havde modtaget fra [Fresh Marine], gav mulighed for endeligt at korrigere de tidligere retsstridige forhold og fjerne enhver grund til at antage, at der var tale om en tilsidesættelse af tilsagnet, uden at der ses at være nogen grund hertil, ventede med at berigtige [selskabets] situation ved at ophæve de midlertidige foranstaltninger, der oprindeligt blev indført [over for] [selskabet].

136 Det følger heraf, at Kommissionen er ansvarlig for halvdelen af det indtægtstab, [Fresh Marine] har lidt mellem den 18. december 1997 og den 31. januar 1998, og for hele det indtægtstab, som [selskabet] har lidt mellem den 1. februar og den 25. marts 1998 [...].

137 Kommissionen skal herefter tilpligtes at betale [Fresh Marine] dels halvdelen af 292 000 NOK for det indtægtstab, [selskabet] har lidt mellem den 18. december 1997 og den 31. januar 1998, dels 285 000 NOK (135 000 NOK + 150 000 NOK) i erstatning for den skade, [selskabet] har lidt fra den 1. februar til den 25. marts 1998, eller en samlet erstatning på 431 000 NOK. I øvrigt frifindes Kommissionen.«

Parternes påstande for Domstolen

9 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves.

— Principalt: Domstolen træffer selv afgørelse i sagen, fastslår frifindelse for de af Fresh Marine for førsteinstansen nedlagte påstande og tilpligter Fresh Marine at betale sagsomkostningerne.

— Subsidiært: Sagen hjemvises til Retten.

10 Fresh Marine har nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes i sin helhed.

— Den appellerede dom ophæves, i det omfang den fastslår, at Fresh Marine for halvdelens vedkommende selv bærer ansvaret for de faktiske forhold, som har medført tabet.

- Kommissionen tilpligtes følgelig at betale Fresh Marine 577 000 NOK i erstatning.

- Kommissionen tilpligtes at betale Fresh Marines omkostninger både i førsteinstansen og i appelsagen.

- Kommissionen tilpligtes at forrente beløbet på 577 000 NOK samt Fresh Marines sagsomkostninger, som Kommissionen skal betale, med 8% pr. år fra datoen for afsigelsen af den appellerede dom at regne.

Appellen

Det første og andet anbringende om skadesårsagen og grovheden af tilsidesættelsen af fællesskabsretten

Parternes argumenter

- 11 Kommissionen har med de første to anbringender, som skal behandles samlet, gjort gældende, at Retten har begået retlige fejl ved på den ene side i den appellerede doms præmis 57 at have anført, at den pågældende skade angiveligt var forårsaget af Kommissionens retsstridige adfærd i forbindelse med dens behandling af rapporten af oktober 1997, og på den anden side i den appellerede doms præmis 59-60 at have anført, at de domme fra Fællesskabets retsinstanser, som Kommissionen har påberåbt sig i førsteinstansen, og hvori disse retsinstanser

kvalificerede antidumpingsforanstaltninger som generelle retsakter, der indebar et økonomisk-politisk valg, vedrørte sager, som var »helt anderledes«, og ved herefter i den appellerede doms præmis 61 at konkludere, at en ren tilsidesættelse af fællesskabsretten i denne sag ville være tilstrækkelig til, at Fællesskabet ifaldt ansvar i medfør af traktatens artikel 215.

- 12 Ifølge Kommissionen har den forvaltningshandling, som bestod i at analysere rapporten, ikke i sig selv kunnet forårsaget en skade, som Fresh Marine måtte have lidt, eftersom det først var ved ikrafttrædelsen af forordning nr. 2529/97, at det tilsagn, som selskabets eksport havde været omfattet af, blev forkastet, og at der blev indført en antidumping- og udligningstold. Det er fast retspraksis, at der kun kan anlægges et erstatningssøgsmål i medfør af traktatens artikel 215 for så vidt angår »aktuelle og sikre« tab (jf. Domstolens dom af 17.3.1976, forenede sager 67/75-85/75, Lesieur Cotelle m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 391). Ifølge Kommissionen har et eventuelt tab, som Fresh Marine måtte have lidt, ikke kunnet være aktuelt og sikkert før vedtagelsen af forordning nr. 2529/97.

- 13 Kommissionen har i øvrigt anført, at det fremgår af ordlyden af artikel 8, stk. 10, i forordning nr. 384/96, at Kommissionen for så vidt angår indførelse af en midlertidig told råder over et vidt skøn ved fastlæggelsen af, under hvilke omstændigheder, der er grund til at antage, at et tilsagn misligholdes. Dette spørgsmål er ifølge Kommissionen ikke blevet undersøgt af Retten, eftersom den i den appellerede doms præmis 57 har anført, at behandlingen af rapporten af oktober 1997 »ikke [indebar] et økonomisk-politisk valg, og [at] Kommissionen [kun] rådede [...] over et yderst begrænset skøn, hvis den overhovedet kunne udøve et skøn«. Den appellerede dom er følgelig uforenelig med Rettens egen praksis (Rettens dom af 15.12.1994, sag T-489/93, Unifruit Hellas mod Kommissionen, Sml. II, s. 1201, og af 30.3.2000, sag T-51/96, Miwon mod Rådet, Sml. II, s. 1841).

- 14 Efter Kommissionens opfattelse er det et afgørende spørgsmål, om den retsakt, den har udstedt, indebærer udøvelse af et skøn, eftersom det i Fællesskabets retsorden gælder, at en skade, som er forårsaget af en sådan retsakt, kun kan

medføre, at Fællesskabet ifalder ansvar, hvis den opfylder det kriterium, som er fastslået i dom af 2. december 1971, Zuckerfabrik Schöppenstedt mod Rådet (sag 5/71, Sml. 1971, s. 275, org.ref.: Rec. s. 975), dvs. såfremt der foreligger en tilstrækkeligt kvalificeret krænkelse af en højere retsregel til beskyttelse af private.

- 15 Fresh Marine har gjort gældende, at den skade, selskabet har lidt, klart er forårsaget af Kommissionens retsstridige adfærd i forbindelse med dens behandling af rapporten af oktober 1997. Udstedelsen af forordning nr. 2529/97 var blot den handling, som udløste skaden. Udstedelsen af forordningen var nemlig den logiske og uundgåelige følge af Kommissionens dårlige forvaltning, efter at den ensidigt havde ændret rapporten af oktober 1997 uden at træffe den forholdsregel at forhøre sig hos Fresh Marine om de mulige følger af denne ændring for pålideligheden af de oplysninger, selskabet var fremkommet med. Det forhold, at skaden blev udløst gennem udstedelsen af den nævnte forordning, indebærer ikke i sig selv, at denne har forårsaget den skade, Fresh Marine har lidt.
- 16 Fresh Marine har ligeledes gjort gældende, at en forordning, som indfører antidumpingforanstaltninger, i forhold til eksportørerne udviser alle kendetegnene for en beslutning, som berører dem individuelt. Forordning nr. 2529/97 er følgelig ikke en generel retsakt, men derimod en administrativ retsakt, som er udstedt under en administrativ procedure, som specifikt og udelukkende vedrørte bestemte eksportører. Den omstændighed, at Kommissionen pålagde Fresh Marine en midlertidig told, er alene den logiske følge af den urigtige slutning, at Fresh Marine havde misligholdt sit tilsagn. Som Retten har anført i den appellerede doms præmis 58, har Kommissionen ved udstedelsen af forordning nr. 2529/97 alene draget midlertidige konklusioner af sin gennemgang af rapporten af oktober 1997.

Domstolens bemærkninger

- 17 Det bemærkes, at Fællesskabet kun kan ifalde ansvar uden for kontrakt efter traktatens artikel 215, stk. 2, dersom en række betingelser er opfyldt, herunder at

der er årsagsforbindelse mellem den adfærd, institutionen hævdes at have udvist, og det tab, der hævdes at være lidt (jf. bl.a. dom af 28.4.1971, sag 4/69, Lütticke mod Kommissionen, Sml. 1971, s. 73, org.ref.: Rec. s. 325, præmis 10).

- 18 Retten har i den appellerede doms præmis 119 anført, at den periode, hvori Fresh Marine indstillede sin eksport til Fællesskabet, falder sammen med den periode, hvor de midlertidige foranstaltninger i henhold til forordning nr. 2529/97 fandt anvendelse på importen af selskabets varer. Den har ligeledes i den appellerede doms præmis 120 anført, at det ikke kunne nægtes, at Fresh Marine, såfremt der ikke havde været sådanne retsstridige forhold og de heraf følgende midlertidige foranstaltninger, kunne have fortsat sin eksport til Fællesskabet i overensstemmelse med vilkårene i tilsagnet.
- 19 Det bemærkes desuden, at Retten i den appellerede doms præmis 58 — efter at have konstateret, at den formodede retsstridige adfærd fra Kommissionens side først forårsagede den påståede skade fra det tidspunkt, hvor og på grund af, at den blev stadfæstet ved vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger over for importen af Fresh Marines varer inden for rammerne af forordning nr. 2529/97 — anførte, at Kommissionen imidlertid, i forhold til Fresh Marine, i forordning nr. 2529/97 alene havde draget midlertidige konklusioner af sin gennemgang af rapporten af oktober 1997, og navnlig af gennemsnitspriseniveauet for den eksport, som selskabet foretog i den periode, der var omfattet af denne rapport.
- 20 Selv om denne sidste konstatering er korrekt, gælder det ikke desto mindre, at den midlertidige told blev indført ved forordning nr. 2529, som er udstedt af kommissærkollegiet, og at Fresh Marine så sig nødsaget til at indstille eksporten til Fællesskabet.
- 21 Det kan således lægges til grund, at det først var ved den nævnte forordnings ikrafttræden, at de tab, Fresh Marine har lidt, blev aktuelle og antog en sikker karakter.

- 22 Det bemærkes imidlertid, at Retten i den appellerede doms præmis 57 har anført, at den pågældende skade var forårsaget af Kommissionens retsstridige adfærd i forbindelse med dens behandling af rapporten af oktober 1997.
- 23 Selv om det forudsættes, at denne konstatering er behæftet med en retlig fejl, har denne ingen betydning, hvis Retten har foretaget en korrekt vurdering af betingelserne for, at Fællesskabet kan ifalde ansvar uden for kontrakt.
- 24 I denne forbindelse bemærkes, at i den ordning, som Domstolen har udviklet vedrørende Fællesskabets ansvar uden for kontrakt, tages der specielt hensyn til kompleksiteten af de forhold, der skal reguleres, vanskeligheden ved at anvende eller fortolke bestemmelserne og især rammerne for det skøn, der kan anlægges af den, der har udstedt den anfægtede retsakt (jf. *Brasserie du pêcheur* og *Factortame*-dommen, præmis 43, dommen i sagen *Bergaderm og Goupil* mod Kommissionen, præmis 40, og dom af 10.12.2002, sag C-312/00 P, Kommissionen mod *Camar og Tico*, Sml. I, s. 11355, præmis 52).
- 25 Det følger af fast retspraksis, at fællesskabsretten anerkender en ret til erstatning, såfremt tre betingelser er opfyldt, nemlig at den bestemmelse, der er overtrådt, har til formål at tillægge borgerne rettigheder, at overtrædelsen er tilstrækkelig kvalificeret, og at der er en direkte årsagsforbindelse mellem tilsidesættelsen af den forpligtelse, der påhviler den, der har udstedt retsakten, og de skadelidtes tab (jf. *Brasserie du pêcheur* og *Factortame*-dommen, præmis 51, dommen i sagen *Bergaderm og Goupil* mod Kommissionen, præmis 41 og 42, og dommen i sagen *Kommissionen mod Camar og Tico*, præmis 53).
- 26 Hvad angår den anden betingelse er det afgørende kriterium for, om en overtrædelse af fællesskabsretten kan anses for tilstrækkelig kvalificeret, om den pågældende fællesskabsinstitution åbenbart og groft har overskredet grænserne

for sine skønsbeføjelser. Såfremt denne institution har et stærkt begrænset eller intet skøn, kan selve den omstændighed, at der er begået en overtrædelse af fællesskabsretten, være tilstrækkelig til at bevise, at der foreligger en tilstrækkelig kvalificeret krænkelse (jf. bl.a. dommen i sagen Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, præmis 43 og 44, og i sagen Kommissionen mod Camar og Tico, præmis 54).

- 27 Det, der herefter er afgørende for, om der foreligger en sådan krænkelse, er ikke den pågældende retsakts individuelle eller generelle karakter, men det skøn, som vedkommende institution råder over (jf. i denne retning dommen i sagen Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, præmis 46, og i sagen Kommissionen mod Camar og Tico, præmis 55).
- 28 Idet den midlertidige antidumping- og udligningstold er blevet indført over for Fresh Marine på grundlag af henholdsvis artikel 8, stk. 10, i forordning nr. 384/96 og artikel 13, stk. 10, i forordning nr. 2026/97, skal det undersøges, hvilke grænser der i det foreliggende tilfælde er sat for Kommissionens skøn.
- 29 I denne forbindelse bemærkes, at de bestemmelser, som er nævnt i den foregående præmis, samtidig med at de giver Kommissionen mulighed for at indføre midlertidig antidumping- og udligningstold, også kræver, at der er grund til at tro, at tilsagnet er blevet misligholdt, og at beslutningen om at indføre tolden er truffet på det bedst mulige foreliggende oplysningsgrundlag. (O.a.: I den franske version af de nævnte bestemmelser: »sur la base des meilleurs renseignements disponibles«, og i den danske version: »på grundlag af de foreliggende oplysninger«.)
- 30 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen vedtaget forordning nr. 2529/97 om indførelse af en midlertidig told på Fresh Marines import udelukkende på grundlag af gennemgangen af en rapport, der — som Retten har anført i den appellerede doms præmis 79 og 80 — gav anledning til at antage, at selskabet havde overholdt sit tilsagn om ikke at gennemføre salg på fællesskabsmarkedet

under en gennemsnitlig mindstepris, men som Kommissionen på eget initiativ havde ændret uden at sørge for at forhøre sig hos Fresh Marine om de mulige følger af dette ensidige skridt for så vidt angår pålideligheden af de oplysninger, selskabet var fremkommet med.

- 31 Det følger heraf, at det er åbenbart, at Kommissionen ikke har overholdt sin forpligtelse til kun at indføre midlertidig told, hvis der er grund til at tro, at tilsagnet er blevet misligholdt. Under de i denne sag foreliggende omstændigheder skal en sådan adfærd anses for at være en tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse af en fællesskabsregel, hvorefter en af betingelserne for, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontrakt, er opfyldt (jf. bl.a. dommen i sagen Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, præmis 42-44, og i sagen Kommissionen mod Camar og Tico, præmis 53 og 54).
- 32 Under disse omstændigheder skal de første to anbringender forkastes.

Det tredje anbringende om Kommissionens adfærd i forbindelse med bedømmelsen af rapporten af oktober 1997

Parternes argumenter

- 33 Kommissionen har gjort gældende, at Retten har begået en retlig fejl ved at lægge til grund, at det fremgik af rapporten af oktober 1997, at Fresh Marine havde overholdt sit tilsagn, og ved herefter at fastslå, at Kommissionens reaktion, der bestod i at ændre denne rapport, var af uforholdsmæssig karakter, samt at Kommissionen havde begået en retlig fejl, som kunne have været undgået, hvis den havde udvist almindelig forsigtighed og påpasselighed.

- 34 Kommissionen har for det første gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 79 ikke ville have beskrevet rapporten af oktober 1997 som et dokument, der gav anledning til at antage, at selskabet havde overholdt sit tilsagn, såfremt den havde forstået karakteren af de endelige tal i denne rapport korrekt.
- 35 For det andet har Kommissionen gjort gældende, at Rettens bedømmelse af dens adfærd går ud over rammerne for artikel 8, stk. 10, i forordning nr. 384/96. Kommissionen har anført, at eftersom denne bestemmelse indeholder et kriterium, som Kommissionen er forpligtet til at anvende under disse omstændigheder, har Retten begået en retlig fejl ved at underkende dette kriterium.
- 36 Fresh Marine har anført, at Kommissionens argument vedrørende Rettens angiveligt urigtige opfattelse af de endelige tal i rapporten af oktober 1997 ikke kan antages til realitetsbehandling, eftersom en appel er begrænset til retsspørgsmål og det således er udelukket, at faktiske spørgsmål kan tages under behandling i appellen.
- 37 Fresh Marine har endelig gjort gældende, at det skøn, som artikel 8, stk. 3, i forordning nr. 384/96 tillægger Kommissionen med hensyn til afgørelsen af, om et tilsagn kan accepteres eller ej, ikke går så langt som til at give Kommissionen mulighed for ensidigt at manipulere en kontrolrapport og på dette grundlag konkludere, at en eksportør tilsyneladende har misligholdt sit tilsagn.

Domstolens bemærkninger

- 38 I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at bemærke, at selv om Kommissionens tredje anbringende skal antages til realitetsbehandling, kan det ikke tiltrædes.

- 39 Domstolen har således ovenfor i præmis 31 fastslået, at Kommissionen ved at indføre den midlertidige antidumping- og udligningstold har begået en tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse af fællesskabsretten, som medfører, at Fællesskabet kan ifalde ansvar uden for kontrakt.
- 40 Under disse omstændigheder er det irrelevant, om Rettens vurdering af Kommissionens adfærd i forbindelse med gennemgangen af rapporten af oktober 1997 er eller ikke er behæftet med fejl.
- 41 Det tredje anbringende skal derfor forkastes.

Det fjerde anbringende om den omhu, Fresh Marine burde have udvist med henblik på at begrænse sit tab

Parternes argumenter

- 42 Kommissionen har gjort gældende, at Retten har begået en retlig fejl ved at fastslå, at Fresh Marine ikke havde tilsidesat sin tabsbegrænsningspligt, selv om selskabet ikke oprettede en bankgaranti med det formål at sikre betalingen af den midlertidige told og fortsætte dets eksport til Fællesskabet.
- 43 Kommissionen har anført, at Retten har begrundet denne konklusion ved i den appellerede doms præmis 124 at bemærke, at hvis Fresh Marine havde fortsat

eksporten, ville selskabet risikere selv at skulle bære udgifterne til denne told i det tilfælde, at den blev endeligt opkrævet. Ifølge Kommissionen er dette ræsonnement i modstrid med Rettens øvrige konklusioner. Hvis — som fastslået af Retten — den adfærd, som medførte, at Kommissionen ifaldt ansvar, var den ensidige ændring af rapporten af oktober 1997, mens denne rapport gav anledning til at antage, at Fresh Marine havde overholdt sit tilsagn, forklarer den appellerede dom nemlig ikke, hvordan Retten herefter kunne konkludere, at der forelå en risiko for, at en midlertidig told ville blive endelig under sådanne omstændigheder.

- 44 Fresh Marine har gjort indsigelse imod, at dette anbringende tages under realitetsbehandling, idet det udelukkende vedrører et faktisk spørgsmål. Under alle omstændigheder skulle Kommissionen have redegjort for grundene til, at den fra begyndelsen af havde anset det for nødvendigt at indføre den midlertidige told ved forordning nr. 2529/97, hvis det i den foreliggende sag var så indlysende, at den skulle indføres. Kommissionens ræsonnement er ligeledes fejlagtigt, idet det underkender den omstændighed, at det tilkommer Rådet, og ikke Kommissionen, at træffe afgørelse om at pålægge den midlertidige told endeligt.

Domstolens bemærkninger

- 45 Det fremgår af artikel 225 EF og af artikel 58 i Domstolens statut, at appel er begrænset til retsspørgsmål. Det følger heraf, at Rettens bedømmelse af de faktiske omstændigheder ikke er underlagt Domstolens efterprøvelse, medmindre der er tale om en forkert gengivelse af de for Retten fremlagte beviser (jf. bl.a. dom af 21.6.2001, forenede sager C-280/99 P til C-282/99 P, Moccia Irme m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 4717, præmis 78, og af 19.9.2002, sag C-104/00 P, DKV mod KHIM, Sml. I, s. 7561, præmis 22).

- 46 Kommissionens argumenter søger at rejse tvivl om Rettens vurdering af de faktiske omstændigheder, hvorom Retten fastslog, at Fresh Marine ikke havde tilsidesat sin forpligtelse til at udvise den fornødne omhu med henblik på at begrænse sit tab.
- 47 I den foreliggende sag har Retten i den appellerede doms præmis 124 foretaget en række faktiske konstateringer. Den anførte først, at såfremt Fresh Marine efter at have oprettet en bankgaranti havde besluttet at eksportere til Fællesskabet til uændrede priser, uden at disse priser, der blev afkrævet kunderne i Fællesskabet, afspejlede den midlertidige told, ville selskabet risikere selv at skulle bære udgifterne til denne told i det tilfælde, at den blev endeligt opkrævet. Da Fresh Marine ikke på dette tidspunkt kunne forudse, om dette ville blive tilfældet, havde selskabet ifølge Retten ikke andre muligheder end at forhøje sine eksportpriser med beløb svarende til den midlertidige told. Herefter anførte Retten imidlertid, at under hensyn til bl.a. konkurrencen fra de virksomheder i Fællesskabet, der sælger laks, og til de talrige norske eksportører, der i den pågældende periode kunne fortsætte deres salg på fællesskabsmarkedet i henhold til deres tilsagn, kunne Fresh Marine med rimelighed antage, at selskabet ikke havde nogen chance for at afsætte sine varer på markedet i denne periode. Retten konkluderede herefter, at Fresh Marine ville have udsat sig for en usædvanlig stor forretningsmæssig risiko, der overskrider det risikoniveau, der er forbundet med enhver forretningsmæssig aktivitet, ved at eksportere til Fællesskabet i den periode, hvori forordning nr. 2520/97 fandt anvendelse på importen af selskabets varer.
- 48 Det skal herefter fastslås, at Kommissionen ikke har godtgjort, i hvilken henseende disse bemærkninger udgør en forkert gengivelse af de for Retten fremlagte beviser.
- 49 Under disse omstændigheder må det fjerde anbringende afvises.

Det femte anbringende om tilsidesættelse af retten til kontradiktion

Parternes argumenter

- 50 I den appellerede doms præmis 132 har Retten, efter at have konstateret, at Kommissionen i det mindste fra den 30. januar 1998 var blevet overbevist om, at Fresh Marine havde overholdt sit tilsagn, fastslået, at Kommissionen, uden at der ses at være nogen grund hertil, ventede indtil den 25. marts 1998 med ved forordning nr. 651/98 at give Fresh Marine den formelle retlige forsikring, som Kommissionen kunne have givet selskabet allerede i slutningen af januar 1998.
- 51 Med det femte anbringende har Kommissionen gjort gældende, at Retten har tilsidesat dens ret til kontradiktion, idet den ikke har givet Kommissionen mulighed for at angive årsagerne til den påståede forsinkelse med hensyn til udstedelsen af forordning nr. 651/98.
- 52 Fresh Marine har gjort gældende, at Kommissionen har anlagt en urigtig fortolkning af den appellerede dom. I modsætning til, hvad Kommissionen har hævdet, har Retten ikke i den appellerede doms præmis 132 og 134 fastslået, at Kommissionen skulle have vedtaget og offentliggjort forordning nr. 651/98 efter at have besluttet at genindføre tilsagnet, men har bebrejdet Kommissionen, at den ikke allerede i slutningen af januar 1998 gav Fresh Marine den formelle retlige forsikring af, at selskabets tilsagn atter blev sat i kraft. Denne forsikring skulle ikke nødvendigvis gives i form af en kommissionsforordning, og en skrivelse, hvori det klart var angivet, at den midlertidige told ikke ville blive opkrævet, ville have været fuldt tilstrækkelig. Kommissionen har i stedet i sin skrivelse af 2. februar 1998 uden grund opretholdt tvivlen med hensyn til opkrævningen af den midlertidige told.

Domstolens bemærkninger

- 53 Som det fremgår af den appellerede doms præmis 132, har Retten konstateret, at selv om Kommissionen var enekompetent til at ophæve de midlertidige foranstaltninger, der var indført ved forordning nr. 2529/97 vedrørende importen af Fresh Marines varer, og selv om den — i det mindste fra den 30. januar 1998 — var blevet overbevist om, at selskabet havde overholdt sit tilsagn, havde den i sin skrivelse af 2. februar 1998 uden grund opretholdt tvivlen med hensyn til opkrævningen af den midlertidige told, som var fastsat i denne forordning, og forhindrede således Fresh Marine i at genoptage selskabets forretningsmæssige aktivitet på fællesskabsmarkedet.
- 54 Kommissionen er ikke i appellen fremkommet med oplysninger, som kan rejse tvivl om Rettens konstateringer eller om rigtigheden af dens ræsonnement.
- 55 Det bemærkes således, at Kommissionen såvel under den skriftlige forhandling som under retsmødet i Domstolen alene har gjort gældende, at såfremt Retten havde givet den mulighed for at forklare de proceduremæssige formaliteter, som var nødvendige i forbindelse med vedtagelsen af forordning nr. 651/98, ville den ikke som sket have konkluderet, at Kommissionen ventede urimeligt længe, ved at udgå fra det princip, som savner støtte, at Kommissionen skulle have vedtaget denne forordning, så snart det fra udelukkende administrativt hold var blevet besluttet, at Fresh Marines tilsagn atter skulle sættes i kraft.
- 56 Det femte anbringende må derfor forkastes.

57 Det følger af det ovenfor anførte, at appellen skal forkastes.

Kontraappellen

Parternes argumenter

58 Fresh Marine har gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 91 og 92 har begået en retlig fejl ved at fastslå, at selskabet for halvdelens vedkommende selv bar ansvaret for det tab, det havde lidt mellem den 18. december 1997 og den 31. januar 1998, med den begrundelse, at det havde undladt at lade rapporten af oktober 1997 ledsage af forklaringer på de negative værdier heri.

59 Det forhold, at disse forklaringer manglede, har ikke forårsaget den skade, Fresh Marine har lidt som følge af Kommissionens adfærd. Ifølge Fresh Marine påhvilede det i medfør af artikel 18, stk. 4, i forordning nr. 384/96 Kommissionen at underrette selskabet om, at den havde til hensigt at udelade de negative værdier i rapporten af oktober 1997, før den indførte en midlertidig told. Såfremt Kommissionen havde overholdt denne bestemmelse, ville Fresh Marine ikke have lidt nogen skade, eftersom selskabet omgående ville have forklaret Kommissionen betydningen af disse negative værdier. Retten har således begået en retlig fejl ved ikke at drage konsekvenserne af Kommissionens tilsidesættelse af sin forpligtelse efter denne bestemmelse til at underrette Fresh Marine om de ændringer, den agtede at foretage i rapporten.

60 Fresh Marine har ligeledes nedlagt påstand om, at Domstolen tilpligter Kommissionen at betale selskabet renter af de beløb, der tilkommer det, fra datoen for afsigelsen af den appellerede dom at regne.

- 61 Kommissionen har anført, at Fresh Marine har anlagt en urigtig fortolkning af den appellerede dom, idet selskabet har hævdet, at Retten i dommen har anført, at artikel 18, stk. 4, i forordning nr. 384/96 fandt anvendelse i den foreliggende sag. Eftersom hverken sagsakterne for Retten eller den appellerede dom henviser til denne lovbestemmelse, bør kontraappellen afvises med den begrundelse, at den støttes på et anbringende, som ikke var gjort gældende for Retten.
- 62 Kommissionen har subsidiært anført, at artikel 18, stk. 4, i forordning nr. 384/96 ikke finder anvendelse på omstændighederne i den foreliggende sag. Bestemmelsen har nemlig til formål at regulere tilfælde, hvor en part under en undersøgelse afgiver et utilfredsstillende svar på et spørgeskema, og hvor Kommissionen agter at forkaste fremlagte beviser og basere sig på de foreliggende oplysninger. I det foreliggende tilfælde har Kommissionen ikke forkastet rapporten af oktober 1997.
- 63 Kommissionen har desuden gjort gældende, at Rettens konstatering af, at Fresh Marine selv havde bidraget til skaden som følge af selskabets egen forsømmelighed, ikke er selvmodsigende. Efter Fresh Marines anbringende vedrørende klarheden af rapporten af oktober 1997 var blevet forkastet af Retten i den appellerede doms præmis 84-89, var det godtgjort, at selskabet havde udvist forsømmelighed ved ikke at lade rapporten ledsage af forklaringer.
- 64 Kommissionen har endelig gjort gældende, at rentekravet skal afvises, fordi Fresh Marine ikke i denne forbindelse har påberåbt sig nogen retlig fejl begået af Retten. Subsidiært har Kommissionen anført, at et sådant krav kun kan tages under realitetsbehandling i forbindelse med en erstatningstilkendelse, som Domstolen måtte foretage, bortset fra renter af sagsomkostningerne.

Domstolens bemærkninger

- 65 Kontraappellen skal tages under realitetsbehandling for så vidt angår Fresh Marines anbringende om, at Retten har begået retlige fejl i forbindelse med dens bedømmelse af, at selskabet selv bærer ansvaret for en del af den skade, det har lidt.
- 66 Hvad angår realiteten bemærkes, at Rettens ræsonnement i den appellerede doms præmis 91 og 92 ikke indeholder nogen selvmodsigelser. Efter at Retten havde konstateret dels, at Kommissionens reaktion, som bestod i ensidigt at ændre rapporten af oktober 1997, var retsstridig, dels, at Fresh Marine, ved til Kommissionen at fremsende en rapport, som ikke indeholdt forklaringer, som var nødvendige for forståelsen heraf, havde udvist forsømmelse, fastslog den med rette, at der ved opgørelsen af den erstatningspligt, som påhviler Kommissionen, skal tages hensyn til den omstændighed, at begge parter for halvdelens vedkommende bærer ansvaret for de faktiske forhold.
- 67 For så vidt angår Kommissionens tilsidesættelse af artikel 18, stk. 4, i forordning nr. 384/96 og den retlige fejl, som Retten måtte have begået ved ikke at drage konsekvenserne af en sådan tilsidesættelse, bemærkes, at denne bestemmelse finder anvendelse i tilfælde af manglende samarbejde, når beviser eller oplysninger, der er indgivet af erhvervsdrivende, forkastes af Kommissionen. Bestemmelsen finder følgelig ikke anvendelse på omstændighederne i den foreliggende sag, idet bestemmelsen vedrører andre aspekter af antidumpingproceduren.

- 68 For så vidt angår påstanden om betaling af renter bemærkes, at en sådan påstand må afvises af to grunde. For det første opfylder den ikke kravene i artikel 112, stk. 1, litra c), i Domstolens procesreglement, da det ikke angives, hvilke fællesskabsretlige regler eller principper, Retten hævdes at have tilsidesat. For det andet må den betragtes som en ny påstand, der ikke kan nedlægges for første gang under en appelsag (jf. i denne retning dom af 16.11.2000, sag C-282/98 P, Enso Española mod Kommissionen, Sml. I, s. 9817, præmis 62). For Retten nedlagde sagsøgeren nemlig kun påstand om, at Kommissionen blev tilpligtet at betale erstatning for de lidte tab og at betale sagens omkostninger.
- 69 Det følger af ovenstående, at kontraappellen må forkastes i det hele.

Sagens omkostninger

- 70 Det følger af procesreglementets artikel 122, stk. 1, at såfremt der gives appellanten medhold, og Domstolen selv endeligt afgør sagen, træffer den afgørelse om sagens omkostninger. I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, som ifølge artikel 118 finder anvendelse på appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Fresh Marine har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, og da Kommissionen har tabt sagen for så vidt angår appellen, bør det pålægges Kommissionen at betale omkostningerne i forbindelse med appellen. Da Kommissionen derimod har nedlagt påstand om, at Fresh Marine tilpligtes at betale omkostningerne i forbindelse med kontraappellen, og Fresh Marine har tabt sagen for så vidt angår kontraappellen, bør det pålægges Fresh Marine at betale omkostningerne i forbindelse med kontraappellen.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

- 1) Appellen og kontraappellen forkastes.
- 2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber betaler omkostningerne i forbindelse med appellen.
- 3) Fresh Marine Company A/S betaler omkostningerne i forbindelse med kontraappellen.

Rodríguez Iglesias

Puissochet

Schintgen

Timmermans

Gulmann

Edward

La Pergola

Skouris

von Bahr

Cunha Rodrigues

Rosas

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. juli 2003.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær

Præsident